

german
cooperation

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Kako koordinirati Evropsku sedmicu mobilnosti

PRIRUČNIK ZA NACIONALNE KOORDINATORE

Izdavač

Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Sjedište

Bonn and Eschborn, SR Njemačka

“Održiva urbana mobilnost u zemljama jugoistočne Evrope II (SUMSEEC II)” u okviru projekta Otvorenog regionalnog fonda za Jugoistočnu Europu - Energetska Efikasnost (ORF-EE).

Zmaja od Bosne 7

T +387 33 957 500

F +387 33 957 501

www.giz.de

Godina izdavanja: 2020.

Kako koordinirati Evropsku sedmicu mobilnosti, priručnik za nacionalne koordinatore

Grafički dizajn i DTP

Narcis Pozderac, TDP Sarajevo

Foto ilustracija

Simon Koblar, Sevnica, Ljubljana, Celje, Žalec, Velenje, Šoštanj, Krško, Kobarid, Kamnik, Tolmin, Kočevje

Tekst

Urbanistički institut Republike Slovenije

Tihomir Dakić, Nacionalni koordinator Evropske sedmice mobilnosti BiH

Stavovi i mišljenja izneseni u ovoj publikaciji su stavovi i mišljenja autora publikacije i ne odražavaju nužno stavove i mišljenja GIZ-a, niti stavove i mišljenja njemačke vlade tj, Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju SR Njemačke. Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost autora.

U ime Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju SR Njemačke

Sadržaj

A. Uloga i svrha nacionalne koordinacije	4
B. Aktivnosti nacionalnih koordinatora	6
Uvođenje nacionalne koordinacije.....	6
Podrška lokalnim koordinatorima.....	9
Podizanje svijesti i promocija	13
Praćenje na nacionalnom nivou	14
C. Katalog dobrih praksi.....	16
Osnovne aktivnosti.....	17
Umjereno zahtjevne aktivnosti	19
Složene aktivnosti.....	21
Aneks 1.....	24

A. Uloga i svrha nacionalne koordinacije

Ovaj priručnik je izrađen za postojeće, ali i nove nacionalne koordinate Evropske sedmice mobilnosti (ESM). Njegova svrha je da osnaži ulogu nacionalnih koordinatora u zemljama Zapadnog Balkana i poveća učešće lokalnih zajednica u ESM u predstojećim godinama.

Priručnik se zasniva na iskustvima nacionalnih koordinatora iz različitih zemalja jugoistočne Evrope. Pristup je baziran na smjernicama za koordinaciju EU.

Priručnik sadrži preporuke i osnovne smjernice, zato što provedba Evropske sedmice mobilnosti mora biti specifična za svaku državu. Neke od predloženih koraka i sadržaja predložili su Evropski sekretarijat i Evropska komisija, a neki nisu obavezni i nacionalnim koordinatorima je ostavljeno da odluče kako će koristiti takve savjete ili da pronađu vlastiti pristup izazovima ovog događaja.

Evropska sedmica mobilnosti je kampanja koja se organizira svake godine od 16. do 22. septembra u svrhu promoviranja i unapređenja održive mobilnosti. Počeci datiraju iz 1998. godine, kad je prvi put organiziran “dan bez automobila” u Francuskoj. Zamišljena je kao prilika za gradove da pokažu svoju opredijeljenost i aktivnosti za zaštitu životne sredine. Inicijativa je s godinama rasla, a od 2002. godine se organizira kao Evropska sedmica mobilnosti.

Evropska sedmica mobilnosti je dobra prilika za:

- Podizanje svijesti građana i donositelja odluka o problemima i šteti koju saobraćaj nanosi okolišu, zdravlju i kvalitetu života;
- Promoviranje prednosti za zdravlje i kvalitet života koje se mogu ostvariti putem održive mobilnosti;
- Uvođenje alternativnih vidova prijevoza u domenu mobilnosti;
- Smanjenje upotrebe automobila i ispuštanja gasova;
- Testiranje pilot projekata ili mjera i pribavljanje mišljenja javnosti o njima;

- Uvođenje novih pristupa prostornom i planiranju mobilnosti i projektovanju infrastrukture;
- Uvođenje dugoročnih politika i trajnih mjera;
- Uspostava partnerstava sa lokalnim zainteresiranim akterima (škole, vrtići, javne i privatne kompanije, udruženja, nevladine organizacije);
- Učešće na evropskom nivou i rad sa drugim lokalnim zajednicama na ostvarivanju zajedničkog cilja.

Uloga nacionalnih koordinatora pokazala se ključnom za širenje i uspjeh ove kampanje u svim zemljama koje imaju visok nivo uspješnog učešća. Proaktivni nacionalni koordinatori dobro su povezani sa ključnim ministarstvima na nacionalnom ili regionalnom nivou, uspostavili su saradnju sa lokalnim zajednicama i imaju resurse na raspolaganju – na taj način, uspjeli su značajno povećati broj lokalnih zajednica koje su uzele učešće i različitih provedenih mjera. Jedan od njihovih glavnih zadataka je pružanje podrške u distribuiranju informacija, znanja i iskustava iz EU na nacionalni i lokalni nivo, razmjena informacija između država, a prvenstveno umrežavanje lokalnih koordinatora. Nacionalni koordinatori također mogu doprinijeti vidljivosti Evropske sedmice mobilnosti na nacionalnom i lokalnom nivou.

Više informacija o Evropskoj sedmici mobilnosti je dostupno na: <https://mobilityweek.eu>.

B. Aktivnosti nacionalnih koordinatora

Uvođenje nacionalne koordinacije

U zemljama u kojima nacionalni koordinatori još uvijek ne postoje ili nemaju aktivnu ulogu, potrebno je krenuti od osnova - formalnog imenovanja nacionalnog koordinatora, utvrđivanja njegovih/njenih odgovornosti, započinjanja rada sa relevantnim zainteresiranim stranama na nacionalnom nivou, identificiranja potrebnih resursa i uspostavljanja komunikacije sa lokalnim koordinatorima.

Imenovanje nacionalnog koordinatora - ako ova funkcija još uvijek nije uspostavljena u državi, idealan scenario je da nacionalno savjetodavno tijelo imenuje nacionalnog koordinatora Evropske sedmice mobilnosti. Oni mogu izabrati jednog od svojih članova ili drugu odgovarajuću osobu. O imenovanju je potrebno obavijestiti Sekretarijat EU.

Uspostavljanje savjetodavnog tijela na nacionalnom nivou – relevantno ministarstvo (najčešće Ministarstvo saobraćaja) obično poziva druga ministarstva (nadležna za zaštitu okoliša, zdravstvo, obrazovanje, unutrašnje poslove itd.), relevantne agencije (npr. za sigurnost cesta, okoliš, javno zdravlje itd.) i druge aktere (npr. akademsku zajednicu, NVO) da imenuju članove savjetodavnog tijela, a potom organizira redovne sastanke. Postoje i zemlje u kojima regionalna ili međunarodna tijela ili čak nevladine organizacije vrše ulogu nacionalnog savjetodavnog tijela. Pogledati i Aneks 1. u kojem je dat primjer strukture radne grupe pripremljene za općine uz podršku Otvorenog regionalnog fonda za Jugoistočnu Evropu za ESM 2019.

Izdvajanje sredstava na nacionalnom nivou - iako su prvi koraci u okviru nacionalne koordinacije ESM u mnogim zemljama napravljeni bez utvrđenog budžeta, nacionalni koordinatori su s vremenom počeli prikupljati sredstva kako bi finansirali svoje i aktivnosti lokalnih zajednica. Resursi se razlikuju u zavisnosti od države i godine. Mogu dolaziti iz budžetskih izvora, fondova EU za projekte i inicijative, nacionalnog Klimatskog fonda itd. Veći dio raspoloživog budžeta troši se na promo-

tivnu podršku u vidu podizanja svijesti i/ili informativnih materijala i organizaciju sastanaka lokalnih koordinatora. Nacionalni koordinatori u mnogim zemljama izdvajaju sredstva i za vanjsku tehničku podršku.

Angažiranje međunarodne tehničke podrške - zbog širenja aktivnosti i povećanja učešća lokalnih zajednica, nacionalni koordinatori u mnogim zemljama odlučuju da angažiraju podršku izvana. Podrška bi se mogla odnositi na komunikaciju i promociju ili koordiniranje unutar lokalnih zajednica. Međunarodni eksperti često daju sadržajne smjernice za aktivnosti na lokalnom nivou, u skladu sa godišnjom temom na evropskom nivou.

Uspostavljanje komunikacije sa lokalnim koordinatorima ESM - uspjeh kampanje Evropske sedmice mobilnosti uglavnom zavisi od aktivnosti na lokalnom nivou, pa je uspostavljanje lokalnih kontakata jedan od prvih koraka u nacionalnoj koordinaciji. Prva aktivnost je pozivanje lokalnih zajednica da imenuju koordinatore, nakon čega slijedi dogovor o načinu komuniciranja i sastavljanje liste sa kontakt podacima svih uključenih. Upravljanje ovom bazom podataka je kontinuirana aktivnost koja se provodi godinama. S vremenom dolazi do fluktuacije: pridružuju se nove lokalne zajednice, a neke obustavljaju aktivnosti.

Uspostavljanje komunikacijskih kanala – uloga nacionalnog koordinatora ne može se obavljati bez efektivnih komunikacijskih kanala. Osnovna komunikacija sa lokalnim koordinatorima obično se odvija putem elektronske pošte (e-mail). Kada se osigura minimalni budžet za nacionalnu koordinaciju potrebno je da se napravi web stranica i otvore drugi komunikacijski kanali (npr. Newsletter, Facebook, Instagram, Twitter, itd.).

Učešće u evropskoj mreži nacionalnih koordinatora - nacionalni koordinatori se redovno sastaju i zajedno rade tokom godine, uz podršku Sekretarijata Evropske sedmice mobilnosti, na evropskom nivou. Važno je da se nacionalni koordinatori čim prije uključe u ove aktivnosti i uspostave saradnju na evropskom i regionalnom nivou.

Zemljevid sodelujočih občin

Občine pripravijo in objavijo svoje programe ob začetku ETM.

Galerija fotografij

Fotografije bodo objavljene po zaključku ETM 2020.

Slika 1: Primjer slovenačke web stranice za ESM (<https://tedenmobilnosti.si>).

Podrška lokalnim koordinatorima

Kad se postave temelji nacionalne koordinacije, vrijeme je da se pokrenu godišnje aktivnosti na nacionalnom i prvenstveno lokalnom nivou. Nacionalni koordinator je odgovoran za prijenos inicijativa i tema sa evropskog na lokalni nivo. On/ona ohrabruje učešće lokalnih zajednica i izradu ambicioznih programa djelovanja.

Učešće na evropskom nivou - nacionalni koordinator prati i učestvuje u osmišljavanju aktivnosti na evropskom nivou, prisustvuje sastancima drugih nacionalnih koordinatora i upravlja prijenosima evropskih inicijativa u svoju zemlju. Na sastancima evropskih koordinatora za ESM, koordinatori daju i povratne informacije o efektivnosti evropskih inicijativa, predstavljaju dostignuća u svojim zemljama i izvještavaju o aktivnostima na nacionalnom nivou.

Organizacija uvodnog sastanka lokalnih koordinatora - kad se godišnji materijali prilagode i prevedu, vrijeme je (obično početkom proljeća) da se oni predstave i da se razgovara o mogućim aktivnostima na prvom godišnjem sastanku lokalnih koordinatora. Sastanci se mogu održavati online, kao samostalan skup na pristupačnoj lokaciji ili u okviru drugog događaja na sličnu temu (npr. nacionalna godišnja konferencija o održivoj mobilnosti).

Poziv učesnicima - nakon koordiniranja godišnje teme, slogana i mogućih aktivnosti sa lokalnim koordinatorima, nacionalni koordinator poziva sve lokalne zajednice u zemlji da uzmu učešće. Poziv može poslati i nadležni ministar i uputiti ga direktno načelnicima, čime se podiže značaj poziva i ESM događaja, a time i mogućnost šireg učešća. Uz opće informacije, poziv sadrži i opis procedure prijavljivanja. Drugi zainteresirani akteri koji bi željeli učestvovati u aktivnostima ESM trebaju sami kontaktirati nacionalnog ili lokalnog koordinatora.

Potpisivanje Povelje - lokalne zajednice koje namjeravaju učestvovati potpisuju povelju o učešću. Povelja se svake godine prilagođava godišnjoj temi i sloganu ESM. Nacionalni koordinator također poziva lokalne zajednice da se registruju na web stranici Evropske sedmice mobilno-

sti, na kojoj se prikupljaju podaci od svih učesnika u Evropi. Početkom septembra, nacionalni koordinator pruža podršku u procesu registracije svim zajednicama koje se nisu uspjele same registrovati.

Podrška lokalnim koordinatorima - poslije uvodnog sastanka, nacionalni koordinator vodi brigu o redovnoj komunikaciji sa lokalnim koordinatorima i prati njihov napredak. Lokalni koordinatori mu/joj se obraćaju sa pitanjima i upitima, a nacionalni koordinator ih savjetuje i povezuje sa izvorima informacija, znanja i iskustva. Nacionalni koordinator savjetuje i lokalne zajednice koje se žele prijaviti za nagradu ESM ili Nagradu za Plan održive urbane mobilnosti (SUMP).

Slika 2: Slovenski Minister infrastrukture drži govor na uvodnom sastanku lokalnih koordinatora (fotografija: Simon Koblar).

Kreiranje lokalne verzije vizualnog identiteta ESM - priličan broj materijala postoji, redovno se izrađuju na evropskom nivou i treba ih prilagoditi potrebama lokalnih zajednica. Prvi korak je prevođenje ključnih elemenata vizualnog identiteta (npr. godišnja tema, slogan, logo, plakat). Potom se prilagođavaju slogani i druge poruke koje su pripremljene na evropskom nivou, što se radi svake godine.

Tipski obrasci su dostupni na evropskoj web stranici kampanje ESM (<https://mobilityweek.eu>). U dijelu pod nazivom “Korisni resursi”, možete pronaći “Resurse za kampanju” koji sadrže godišnji plakat EU, logo, video i tematske smjernice. Tu je i pododjeljak pod naslovom “Komunikacijski alati” koji sadrži grafičke materijale i vizualne smjernice za pripremu lokalnih verzija.

Izrada promotivnih materijala - svake godine, nacionalni koordinator organizira izradu promotivnih materijala. Vrsta, kvalitet, količina i složenost materijala zavise od raspoloživog budžeta. Minimalni budžet je dovoljan za izradu lokalne verzije plakata koje korisnici mogu sami odštampati. Veći budžet omogućava štampanje i distribuiranje plakata, letaka ili drugih promotivnih materijala. Pri odabiru promotivnog materijala, posebna pažnja se posvećuje održivosti i upotrebljivosti materijala. Promotivni materijal može biti spreman za korištenje u određenoj godini i uključuje godinu i slogan (plakati, leci, baloni, digitalni materijali - baneri, uzorci za društvene mreže, logo ESM). Međutim, može biti i općenit, tako da se može koristiti i u narednim godinama, što se posebno odnosi na skuplje materijale (poput balona ili zastava). Nacionalni koordinator unaprijed koordinira dizajn i količine promotivnih materijala sa lokalnim koordinatorima, uglavnom na uvodnom sastanku i putem online ankete.

Aktivno učešće tokom Evropske sedmice mobilnosti - nacionalni koordinator aktivno učestvuje u aktivnostima na lokalnom nivou i koordinira učešće donositelja odluka iz različitih ministarstava i agencija koji učestvuju u radu savjetodavnog tijela na nacionalnom nivou. Saradnja sa lokalnim nivoom prilagođava se godišnjoj temi, a koordinator na taj način povećava kvalitet, uticaj i posjećenost lokalnih dešavanja, osiguravajući učešće različitih aktera sa nacionalnog nivoa.

Organizacija završnog sastanka lokalnih koordinatora - kada se Evropska sedmica mobilnosti završi i prikupe lokalni odgovori, nacionalni koordinator poziva lokalne koordinate na završni sastanak. Svrha sastanka je da se razmijene iskustva i uvidi. Također je važno odati priznanje svim lokalnim zajednicama koje su uzele učešće, a prije svega promovirati najaktivnije lokalne zajednice (mogu se svrstati u nekoliko kategorija, npr. po veličini). Korisno je i iskoristiti ovaj skup za razmjenu ideja o mogućim aktivnostima za narednu godinu, unapređenje koordinacije i

podrške sa nacionalnog nivoa. Lokacija ovog događaja može se povezati sa najaktivnijom lokalnom zajednicom iz prethodne godine, koja ga može iskoristiti da bi prikazala svoja dostignuća u oblasti održive mobilnosti.

Slika 3: Brainstorming lokalnih koordinatora na završnom sastanku (fotografija: Janja Trontelj).

Podizanje svijesti i promocija

Redovna komunikacija sa različitim ciljanim grupama je jedna od centralnih aktivnosti nacionalnog koordinatora u kojoj se često koristi profesionalna podrška. Komunikacijom se povećava vidljivost inicijative na nacionalnom nivou, čime se podržava uspješnost aktivnosti na lokalnom nivou. U redovnoj komunikaciji s građanima obično se koriste različite metode i kanali.

- **Saopćenja za medije** – na nacionalnom nivou se godišnje objave najmanje 3 saopćenja za medije - na dan održavanja uvodnog sastanka,

sedmicu dana prije početka Evropske sedmice mobilnosti i na dan održavanja završnog sastanka.

- **Web stranica nacionalne kampanje** - kad se osigura minimalni budžet za nacionalnu koordinaciju, korisno je čim prije napraviti nacionalnu web stranicu. Korisnik bi na web stranici trebao pronaći:
 - Opće informacije (ko, zašto, šta, poveznicu na web stranicu EU, bilten, obrazac za registraciju);
 - Saopćenja za medije;
 - Novosti iz zemlje i inostranstva (npr. aktualni pobjednici ESM);
 - Godišnju temu, slogan i logo na domaćem jeziku;
 - Materijale za lokalne koordinatore (Povelja, grafički uzorci, priručnici za implementaciju i individualne aktivnosti, tipski obrasci tenderske dokumentacije za lokalne zajednice itd.);
 - Kartu lokalnih zajednica koje učestvuju;
 - Materijale sa uvodnih i završnih sastanaka;
 - Fotografije iz zajednica koje učestvuju;
 - Promotivni video i video obraćanje Evropske komisije.
- **Komunikacija putem društvenih mreža** - Ovaj prijeko potrební alat za komunikaciju uključuje objave prije i poslije sastanaka i intenzivnije objave tokom Evropske sedmice mobilnosti, praćene evropskim i porukama lokalnih zajednica.
- **Radijski kviz** - organizacija kviza na radiju može biti efektivna promotivna aktivnost na nacionalnom nivou. Pažljivim odabirom partnerskih radio stanica može se obuhvatiti najveći mogući dio stanovništva. Radi veće efikasnosti, dobro je da se osiguraju manje i tematski prigodne nagrade za učesnike kviza (npr. boca za vodu, vodič za planinarenje ili biciklizam, kišobran, pedometar, brava za bicikl).
- **Gostovanja na televiziji ili radiju** - tradicionalni mediji i dalje imaju brojnu publiku, pa gostovanja ministra ili nacionalnog koordinatora na televiziji ili radiju predstavljaju efektivan način promoviranja ESM. Gostovanja se trebaju blagovremeno planirati kako bi se osigurali prigodni datumi.

Praćenje na nacionalnom nivou

Važno je da nacionalni koordinator prati i ocjenjuje aktivnosti koje se provode u lokalnim zajednicama koje učestvuju u kampanji. Praćenjem se osigurava upravljanje Evropskom sedmicom mobilnosti na nacionalnom nivou, pruža se uvid u najuspješnije i najmanje uspješne aktivnosti i daju naznake o potrebama za narednu godinu. Aktivnosti se prate kroz skup alata.

- **Poziv najaktivnijim lokalnim zajednicama** - uz godišnje pokretanje Evropske sedmice mobilnosti i objavljivanje godišnjih tema i slogana, nacionalni koordinator priprema i detaljnije sadržajne smjernice. On na taj način daje prijedloge za aktivnosti lokalnih zajednica i istovremeno svake godine definiše kriterije za odabir najaktivnijih lokalnih zajednica. On obavještava sve lokalne koordinatore o pozivu.
- **Anketa o implementaciji** - nacionalni koordinator priprema online anketu za praćenje implementacije Evropske sedmice mobilnosti. Struktura i osnovna pitanja mogu ostati isti iz godine u godinu, ali je potrebno ažurirati dio koji se odnosi na natjecanje za najaktivniju lokalnu zajednicu. Ključne oblasti koje anketa obuhvata su opći podaci o lokalnoj zajednici, implementacija općeg godišnjeg programa, podaci o trajnim mjerama, informacije o provedbi konkretnih aktivnosti iz poziva (prilagođava se svake godine), korištenju materijala i promotivnih materijala, finansiranju, povezanosti sa Planovima održive urbane mobilnosti, praćenju i evaluaciji na lokalnom nivou i planovima za budućnost.
- **Predstavljanje na završnom sastanku lokalnih koordinatora** - na osnovu ankete se priprema kratko predstavljanje godišnjih aktivnosti - broj zajednica koje su učestvovala, najuspješnije aktivnosti i najbolje prakse, broj posjetilaca, praćenje i evaluacija u lokalnim zajednicama, pregled finansijskih sredstava, planirane aktivnosti.
- **Promoviranje najaktivnijih zajednica** - na osnovu ankete se vrši odabir malog broja lokalnih zajednica koje se naročito ističu zahvaljujući svojim aktivnostima. Između njih se bira lokalna zajednica - pobjednik (ili više njih, ako su lokalne zajednice svrstane u nekoliko kategorija, npr. prema veličini). O odabiru treba odlučiti komisija koju čine

nacionalni koordinator i eksperti za održivu mobilnost. Najaktivnije lokalne zajednice se promoviraju i nagrađuju na završnom sastanku.

- **Opći izvještaj** - nacionalni koordinator na kraju godine priprema godišnji izvještaj sa pregledom svim provedenih aktivnosti na nacionalnom i lokalnom nivou. Vodi i evidenciju godišnjih slogana, lokalnih zajednica koje učestvuju i onih koje su pobijedile.
- **Analiza medijske pokrivenosti** – nacionalni koordinator priprema i izvještaj o medijskoj pokrivenosti koji uključuje pregled saopćenja za medije.

C. Katalog dobrih praksi

Tokom Evropske sedmice mobilnosti, lokalne zajednice organiziraju različite aktivnosti. Aktivnosti se razlikuju u zavisnosti od nivoa iskustva lokalne zajednice sa ESM, lokalne saobraćajne politike, političkih stavova o održivoj mobilnosti, kapaciteta osoblja, raspoloživih resursa i većeg nivoa podrške i saradnje sa drugim lokalnim zajednicama. Nacionalni koordinator podstiče organizaciju aktivnosti koje traju cijelu sedmicu i fokusiranje na “Dan bez automobila.”

Lokalne zajednice koje prvi put učestvuju u Evropskoj sedmici mobilnosti uglavnom provode manje zahtjevne aktivnosti. S druge strane, iskusne lokalne zajednice sa ambicioznom transportnom strategijom i aktivnom političkom podrškom koriste ovu priliku za organiziranje složenih i ambicioznih aktivnosti koje su dio njihovog stalnog planiranja u oblasti transporta i mobilnosti. U lokalnim zajednicama koje su usvojile Plan održive urbane mobilnosti (SUMP), aktivnosti su obično povezane s njegovom provedbom.

Katalog dobrih praksi strukturiran je prema složenosti njihove organizacije i provedbe - od osnovnih aktivnosti pogodnih za neiskusne lokalne zajednice ograničenih kapaciteta, do složenih aktivnosti koje odgovaraju najambicioznijim i najiskusnijim lokalnim zajednicama.

Popisi i detaljni opisi nekoliko aktivnosti dostupni su online, a primarni izvor informacija je evropska web stranica kampanje Evropska sedmica mobilnosti (<https://mobilityweek.eu>). U dijelu “Korisni resursi” sa tematskim smjernicama u okviru “Resursa kampanje” nalazi se pododjeljak posvećen aktualnoj godini, kao i pododjeljak “Prethodne godine.” Najimpresivnije akcije se mogu pronaći u “Arhivi” u dijelu “Akcije mobilnosti.”

Predstavljene aktivnosti prate strukturu transportnog sistema iz SUMP-a. Prvo su predstavljene aktivnosti vezane za horizontalne teme - informiranje i komunikacija, učešće javnosti i praćenje i evaluacija. Nakon njih slijede aktivnosti vezane za načine putovanja (pješačenje, biciklizam, javni prijevoz, privatni automobil i sveobuhvatne mjere).

Osnovne aktivnosti

Osnovne aktivnosti omogućavaju prvi dodir sa pitanjima održive mobilnosti, s naglaskom na njenom promoviranju. U pogledu organizacije i provedbe, ove aktivnosti nisu zahtjevne i usmjerene su na pojedinačne ciljane grupe.

Svrha **informiranja i komunikacije** je da se šira javnost općenito informira o održivoj mobilnosti. Može se organizirati natjecanje u fotografiji na temu održive mobilnosti, gdje učesnici prilažu i kratak opis konteksta. Odabrane fotografije se izlažu na javnoj izložbi i promoviraju na društvenim mrežama i putem drugih medija.

Učešće javnosti osigurava se kroz jednostavne događaje, gdje su djeca često najzahvalnija publika. Dobar primjer je debata ili pješačka tura sa učenicima osnovnih škola. Tokom ture se može bilježiti kako djeca do-

življavaju postojeća saobraćajna rješenja, gdje vide probleme i opasnosti, šta im se sviđa i kako bi voljeli da se taj prostor uredi u budućnosti.

Praćenje i evaluacija spadaju među najzahtjevnije aktivnosti koje provode isključivo iskusne i veće lokalne zajednice. Međutim, mogu se provoditi i jednostavne aktivnosti. Bilježite broj provedenih aktivnosti, brojite posjetitelje na događajima, fotografirajte i prikupljajte novinske isječke o svim aktivnostima u okviru Evropske sedmice mobilnosti u vašoj zajednici.

Neke ideje za osnovne aktivnosti vezane za načine putovanja:

Pješaćenje - Napraviti putokaze ili podne oznake koje pokazuju koliko minuta treba pješaćiti do odabranih lokacija - npr. do gradskog trga, škole, autobuske stanice - i postaviti ih u glavnim ulicama i naseljima.

Biciklizam - Na dan bez automobila, organizirati radnju za popravak bicikala sa radionicom za jednostavne popravke i prirediti biciklistički sajam.

Javni prijevoz - Prikupiti ključne informacije o javnom prijevozu u području lokalne zajednice (linije, stanice, redovi vožnje) i distribuirati ih putem letaka ili u posebnom dijelu na lokalnoj web stranici.

Privatni automobil - Tokom dana bez automobila, zatvoriti gradski trg ili veće parkiralište i organizirati aktivnosti kao što su izložba fotografija na temu održive mobilnosti, doručak za građane, radnja za popravak bicikala i štand sa materijalima o ESM.

Sveobuhvatne mjere - Provesti aktivnost "Dan Park-ing-a". Tokom trajanja Evropske sedmice mobilnosti, privremeno promijeniti namjenu pojedinih parkirališta - pretvoriti ih u male parkove, parkirališta za bicikle, igrališta, sastajališta.

Umjereno zahtjevne aktivnosti

Lokalne zajednice koje redovno organiziraju Evropsku sedmicu mobilnosti (a možda su usvojile i SUMP) spremne su da izvršavaju zahtjevnije aktivnosti. Izabrane aktivnosti mogu trajati i cijelu sedmicu ili uključivati širi krug ciljanih grupa. Mogu se provoditi ili promovirati i jednostavne trajne mjere.

Informiranje i komunikacija se odvijaju uz aktivno učešće lokalne zajednice. Preporučuje se uključivanje malih lokalnih firmi kao što su prodavnice sportske opreme, sportski klubovi, restorani, radnje za popravak bicikala, operateri javnog prijevoza. Oni se mogu pozvati da uzmu učešće u aktivnostima i ponude popuste, specijalne promocije i male nagrade.

Učešće javnosti uključuje zahtjevnije događaje poput okruglog stola ili javnih rasprava o različitom korištenju odabranih javnih prostora i vi-

zualnih elemenata ulica. Potrebno je pozvati različite ciljane grupe koje se bave raznim aspektima mobilnosti (na primjer, općinska administracija, šira javnost, profesionalna javnost, policija, biciklistička organizacija, civilne inicijative, udruženje osoba s invaliditetom). Tokom Evropske sedmice mobilnosti, građani se mogu pozvati da dostave ideje za buduće akcije i događaje.

Aktivnosti na **praćenju i evaluaciji** se mogu nadograditi tako što će se bilježiti provedene mjere i njihovi uticaji. Na primjer, zabilježiti broj novih stalaka za bicikle i njihovu popunjenost i provesti anketu o nivou zadovoljstva provedenim mjerama.

Ideje za umjereno zahtjevne aktivnosti vezane za načine putovanja:

Pješačenje - Provesti vođene pješačke ture (po uzoru na projekat *Jane's Walk* (<https://janeswalk.org/>)) kako bi se utvrdile mogućnosti za unapređenje uslova za pješačenje u lokalnoj zajednici. Pozvati stanovnike (širu i stručnu javnost) i osigurati učešće donositelja odluka. Koristiti prikupljena zapažanja kao polaznu tačku za planiranje trajnih mjera.

Biciklizam - Organizirati „Bypad“ radionicu sa donositeljima odluka i ekspertima iz lokalne zajednice kako bi se procijenila politika biciklizma i izradio akcioni plan unapređenja.

Javni prijevoz - Uspostaviti informativni pult sa personaliziranim planom putovanja, fokusirajući se na svakodnevno korištenje javnog prijevoza. Ponuditi promotivne (ali ne besplatne) sedmične ili mjesečne karte kao poticaj.

Privatni automobil - Ohrabriti zaposlene da dijele automobil i označiti rezervirana parking mjesta na poslu. Počnite od općinske administracije i nastavite sa organizacijama koje imaju veliki broj zaposlenih.

Sveobuhvatne mjere - Urediti pilot zonu usporenog saobraćaja oko vrtića ili škole. Mjere uključuju zabranu saobraćaja motornih vozila u području oko ulaza u ustanovu, unapređenje pristupa pješke i biciklom, postavljanje uličnog namještaja (klupe, bitve, po mogućnosti novi prijelaz), uređivanje zelenih područja, smanjenje broja parkirališta. Organizirati uličnu zabavu u svrhe promoviranja.

Složene aktivnosti

Iskusne i ambiciozne lokalne zajednice provode brojne raznovrsne i složene aktivnosti. Evropska sedmica mobilnosti je već dobro poznata, sredstva su osigurana, program se unapređuje iz godine u godinu i primjenjuje se sve veći broj trajnih mjera.

Informiranje i komunikacija su inovativne i prilagođene svakoj ciljanoj grupi, sadržaj govori o održivoj mobilnosti općenito, kao i individualnim načinima putovanja i pojedinačnim mjerama. Jedna od aktivnosti može biti i izrada karata na kojima je ocrtan jednostavan pristup ključnim destinacijama (pješke i biciklom za 5, 10 i 15 minuta).

Učešće javnosti je raznoliko, od provođenja anketa i inicijativa do javnih rasprava i okruglih stolova, sa aktivnostima za svaku ciljanu grupu. Primjer složenijeg učešća javnosti je organiziranje radionice sa građanima i stručnjacima na temu rekonstrukcije određene ulice ili javnog prostora da bi se usporio saobraćaj i unaprijedili uslovi za sve korisnike. Cilj takve radionice je prikupljanje informacija za proces rekonstrukcije.

Aktivnosti **praćenja i evaluacije** su svake godine sastavni dio Evropske sedmice mobilnosti. Budući da se svake godine provede nekoliko trajnih mjera, trebate početi mjeriti korištenje različitih načina putovanja u gradu i provoditi redovne ankete (npr. svake dvije do tri godine) o nivou svijesti o pješaćenju i biciklizmu.

Ideje za složene aktivnosti vezane za načine putovanja:

Pješaćenje - Organizirati redovna unapređenja pješačke infrastrukture - proširenje trotoara, ponovno asfaltiranje, uređenje, rasvjeta, postavljanje urbane opreme. Dati prioritet konekcijama u blizini obrazovnih ustanova i u naseljima.

Biciklizam - Izgraditi kvalitetnu biciklističku stazu, npr. između većeg stambenog naselja i centra grada ili poslovno-administrativne zone sa velikom koncentracijom radnih mjesta. Organizirati biciklističku paradu povodom otvaranja staze.

Javni prijevoz - Urediti posebnu autobusku traku na glavnoj cesti u pravcu centra grada. Usmjeravati vozače automobila prema parkiralištima na periferiji grada.

Privatni automobil - Zatvoriti centar grada za automobile i uspostaviti pješačku zonu. Povećati cijenu javnog parkinga u blizini centra grada.

Sveobuhvatne mjere - Uspostaviti multimodalni centar na stanici javnog prijevoza na ivici grada. Unaprijediti postojeću stanicu sa elementima kao što su nadstrešnica, indikator dolaska autobusa i/ili voza, ažurni redovi vožnje, parking za bicikle, javni punkt za iznajmljivanje bicikala, parking za dijeljenje automobila, električni punjači za bicikle i automobile i slično.

Prilog 1

STRUKTURA RADNE GRUPE ZA PLANIRANJE I PROVEDBU EVROPSKE SEDMICE MOBILNOSTI U GRADOVIMA I OPĆINAMA JUGOISTOČNE EVROPE

pripremljeno u okviru:

Otvoreni regionalni fond za Jugoistočnu Evropu – Energetska efikasnost
(ORF EE)

Održiva urbana mobilnost u zemljama Jugoistočne Evrope II –
SUMSEEC II

(Projekat koji provodi GIZ u ime Vlade Njemačke u periodu 2018-2020.)

Uz međusobnu saradnju radi ostvarivanja boljih rezultata i snažnije promocije

Da bi se aktivnostima postigao najveći mogući uticaj na građane, potrebno je da kampanja obuhvati što više aktera u periodu priprema. Među-sektorski pristup se do sada pokazao kao najbolji način za razvoj saradnje i ostvarivanje ciljeva urbane mobilnosti.

Da bi radna grupa imala što veći legitimitet u organiziranju i provođenju aktivnosti, preporučljivo je da je načelnik formalizira posebnom odlukom, čime će joj dati slobodu za osmišljavanje i provedbu aktivnosti.

Predstavnici u radnoj grupi

- Predstavnici lokalne vlasti (koordinatori):
- **Odjeljenje za saobraćaj i puteve** - Odgovorno za promjenu saobraćajnih režima tokom sedmice. Finansiranje trajnih mjera i donošenje odluka o trajnim promjenama saobraćajnih režima u određenim dijelovima grada. Komunikacija s predstavnicima Ministarstva unutrašnjih poslova, saobraćajnom policijom;

- **Odjeljenje za komunalne i stambene poslove** - Zaduženo za finansiranje trajnih mjera i postavljanje opreme za pješake i bicikliste. Organiziranje javnih prostora zatvorenog i otvorenog tipa za implementaciju aktivnosti koje provode članovi radne grupe.
- **Odjeljenje za društvene djelatnosti** - Komunikacija sa predstavnicima vrtića, škola i drugih ustanova radi promoviranja i podizanja događaja na veći nivo, uz poseban pristup najmlađoj populaciji. Komuniciranje prema udruženjima za sport i rekreaciju i koordiniranje njihovih aktivnosti tokom ESM;
- **Odjeljenje za lokalni/integrirani razvoj** - Ova odjeljenja obično imaju informacije o tekućim projektima čiji resursi bi se potencijalno mogli koristiti za finansiranje trajnih mjera ili promotivnih aktivnosti, a trebaju biti uključena i u buduće procese projektnog planiranja.
- **Odjeljenje za prostorno planiranje i uređenje** - Odjeljenje koje je veoma važno u planiranju saobraćajne infrastrukture i dijelova grada, treba posvetiti maksimalnu pažnju humanom planiranju prostornog razvoja, kako bi se unaprijedio kvalitet života u gradovima i postigla funkcionalnost urbanih naselja.
- **Odjeljenje za odnose s javnošću** - Koordiniranje javnih informacija kod najavljivanja aktivnosti tokom sedmice mobilnosti i prikupljanje svih relevantnih informacija za bolju pripremu prijave za nagradu Evropske sedmice mobilnosti. Prikupljanje audio/video i pisanih materijala za proizvodnju kvalitetnih promotivnih video klipova
- Predstavnici drugih organizacija/udruženja/institucija:
- **Gradska/republička/nacionalna vijeća za sigurnost saobraćaja** - pristupaju temi iz svoje perspektive, popularizirajući općenito manje korištenje motornih vozila. U saradnji s auto-moto savezima, rade na educiranju svih korisnika cesta i promoviranju same teme;
- **Udruženja za urbanu mobilnost** – Biciklistička i pješačka udruženja, udruženja osoba s invaliditetom i inicijative koje promoviraju nemotorizirani saobraćaj planiraju i provode aktivnosti s ciljem populariziranja i promoviranja nemotoriziranog kretanja tokom ESM u saradnji s predstavnicima lokalnih vlasti.

- **Javna saobraćajna preduzeća** - Promoviraju svoje usluge i primaju posebne pogodnosti tokom sedmice u saradnji s lokalnim vlastima.
- **Javna parkirališta** - Ograničavanje parkinga u užoj gradskoj jezgri, omogućavajući korištenje većeg javnog prostora za vanjske aktivnosti, čime se svi korisnici ceste motiviraju za dodatno pješaćenje i biciklizam;
- **Mediji (lokalni i nacionalni)** - Uz koordiniranje s lokalnim vlastima, informiraju javnost o planiranim aktivnostima, prate njihovu provedbu i tokom sedmice populariziraju temu urbane mobilnosti. Konačno, na zahtjev lokalnih vlasti, stavljaju materijale na raspolaganje radi bolje pripreme prijave za nagradu Evropske sedmice mobilnosti. Ovi video i foto materijali su od velikog značaja za planiranje zajedničkog promotivnog materijala kojim bi se maksimalno promovirale općine i gradovi koji učestvuju u kampanji, potencijalno se ističući kao budući nositelji Evropske sedmice mobilnosti.

